РОЗРОБКА ТА АПРОБАЦІЯ ТРЕНІНГОВОЇ ПРОГРАМИ «ОСОБИСТИЙ БРЕНД ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: РОЗКРИТТЯ ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЕКСПЕРТНОСТІ»

DEVELOPMENT AND APPROVAL OF THE TRAINING PROGRAM “PERSONAL BRAND OF A PRIMARY SCHOOL TEACHER: UNLEASHING POTENTIAL AND EXPERTISE”

УДК 371.13:37.037.2
DOI https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/83.2.9

Шабала Ю.А.,
докт. філос., доцент,
консультант
Центру професійного розвитку
педагогічних працівників м. Києва

У статті представлено результати дослідження, присвячені розробці та апробації тренінгової програми «Особистий бренд вчителя початкових класів: розкриття потенціалу та експертності». Актуальність дослідження зумовлена зростаючою потребою в підвищенні професійної впізнаваності та конкурентоздатності вчителів початкової школи в освітньому середовищі. Метою статті є теоретичне обґрунтування, розробка та апробація ефективності тренінгової програми «Особистий бренд вчителя початкових класів: розкриття потенціалу та експертності». Для досягнення поставленої мети були визначені наступні завдання: здійснити теоретичний аналіз науково-методичної літератури з питань особистого бренду та особливостей професійної діяльності вчителів початкової школи; визначити ключові компоненти особистого бренду вчителя початкової школи; обґрунтувати мету, завдання, загальну структуру та обсяг тренінгової програми; визначити зміст тренінгової програми; провести апробацію розробленої тренінгової програми та оцінити її ефективність. У процесі дослідження було визначено ключові компоненти особистого бренду вчителя початкової школи, розроблено комплекс навчально-методичних матеріалів: чек-лист розвитку особистого бренду вчителя початкової школи, роздатковий матеріал: «Swot-аналіз професійної діяльності вчителя початкової школи», «Топ-5 типів контенту», «Топ-5 прийомів, які перетворюють особистий бренд на цікаву та яскраву особистість» та запропоновано для самостійного опрацювання методичний порадник «Особистий бренд-бук педагога». Апробація тренінгової програми проводилася для професійної спільноти вчителів початкової школи м. Києва на базі середньої загальноосвітньої школи № 166 м. Києва Солом'янського району, ліцею № 34 імені Віктора Максименка Подільського району м. Києва та Vcentri HUB: Шевченківський. Результати дослідження свідчать про позитивний вплив розробленої тренінгової програми на рівень усвідомлення вчителями важливості створення та розвитку особистого бренду, їхню готовність до самопросування та вдосконалення професійних компетентностей в умовах сучасного інформаційного суспільства.

Ключові слова: *особистий бренд, особистий бренд вчителя початкової школи, розвиток особистого бренду, тренінгова програма, апробація, професійний розвиток, професійна спільнота вчителів початкової школи м. Києва.*

The article presents the results of a study devoted to the development and testing of the training program «Personal Brand of a Primary School Teacher: unleashing potential and expertise». The relevance of the study is due to the growing need to increase the professional recognition and competitiveness of primary school teachers in the educational environment. The purpose of the article is to theoretically substantiate, develop and test the effectiveness of the training program «Personal Brand of a Primary School Teacher: unleashing potential and expertise». To achieve the goal, the following tasks were defined: to conduct a theoretical analysis of scientific and methodological literature on the issues of personal brand and the features of the professional activities of primary school teachers; to identify the key components of the personal brand of a primary school teacher; justify the goal, objectives, general structure and scope of the training program; determine the content of the training program; conduct testing of the developed training program and assess its effectiveness. During the research, the key components of the personal brand of a primary school teacher were identified, and a set of teaching and methodological materials was developed: a checklist for developing a primary school teacher's personal brand, handouts: «Swot analysis of the professional activities of a primary school teacher», «Top 5 types of content», «Top 5 techniques that transform a personal brand into an interesting and bright personality» and a methodological guide «Personal brand book of a teacher» is offered for independent study. The training program was tested for the professional community of primary school teachers in Kyiv on the basis of secondary school No. 166 of Kyiv, Solomyansky district, Lyceum No. 34 named after Viktor Maksymenko, Podilsky district, Kyiv, and Vcentri HUB: Shevchenkivskyi. The results of the study indicate a positive impact of the developed training program on the level of teachers' awareness of the importance of creating and developing a personal brand, their readiness for self-promotion and improvement of professional competencies in the conditions of a modern information society.

Key words: *personal brand, personal brand of a primary school teacher, personal brand development, training program, testing, professional development, professional community of primary school teachers in Kyiv.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасна освітня система перебуває у стані постійних трансформацій, зумовлених технологічним прогресом, глобалізацією, воєнним станом та зміною суспільних запитів. У цьому динамічному середовищі роль вчителя, особливо вчителя початкової школи, значно розширюється, виходячи за межі суто навчальної функції. Сучасний педагог – це не лише носій знань, а й фасилітатор, коуч, ментор, мотиватор, який формує особистість

дитини на початковому етапі її освітнього шляху. Головною перевагою у конкурентному середовищі для сучасного педагога є його особистий бренд, а саме: здатність позиціонувати себе, свої цінності, свій досвід та унікальність у професійному та соціальному середовищі.

Незважаючи на зростаюче усвідомлення важливості особистого бренду у багатьох сферах діяльності, у педагогічній практиці, зокрема серед вчителів початкової школи, це питання часто залишається недостатньо вивченим та імплементованим. Існує проблема недостатньої розробленості та впровадження ефективних інструментів і технологій для розвитку особистого бренду вчителів початкової школи, що обмежує їхню професійну самореалізацію та потенціал впливу на якість початкової освіти. Вирішення цієї проблеми є актуальним і має важливе значення для удосконалення професійних компетентностей, підвищення престижу педагогічної професії та покращення освітнього процесу в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню особистого бренду присвятили ряд робіт як зарубіжні вчені, так і вітчизняні. У роботах зарубіжних вчених розкрито поняття «персональний бренд» [10]; проаналізовано використання соціальних мереж та онлайн-платформ для формування та просування особистого бренду [8, 9, 11] та ін. Українськими вченими здійснено дослідження сутності та основних аспектів формування персонального брендингу у контексті професійного розвитку педагога [2]; теорії сучасного брендингу [3]; бренду науково-педагогічного працівника [4, 7]; професійного брендингу сучасного педагога [5] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Ґрунтовний теоретичний аналіз науково-методичної літератури свідчить про те, що незважаючи на значну кількість досліджень з проблеми особистого бренду, важливості створення та розвитку особистого бренду педагога, окремі аспекти проблеми розвитку особистого бренду педагогів залишаються недостатньо розкритими та потребують подальшого наукового переосмислення. Зокрема, невирішеними залишаються наступні аспекти: нестача комплексних науково обґрунтованих тренінгових програм, спеціально розроблених для розвитку особистого бренду саме вчителів початкової школи; недостатнє вивчення специфіки формування особистого бренду в контексті початкової освіти, враховуючи особливості взаємодії з молодшими школярами, їхніми батьками та специфіку освітнього процесу на цьому етапі; обмежена кількість досліджень, присвячених емпіричній перевірці ефективності спеціально розроблених тренінгових програм з розвитку особистого бренду в педагогічній практиці початкової школи; недостатньо даних про вплив таких програм на професійну самореалізацію, комунікативну компетентність та якість педагогічної діяльності вчителів початкової школи.

Виділені невирішені аспекти підкреслюють актуальність розробки та апробації тренінгової програми «Особистий бренд вчителя початкових класів: розкриття потенціалу та експертності», що сприятиме удосконаленню професійних компетентностей професійної спільноти вчителів початкової школи м. Києва у межах діяльності Центру професійного розвитку педагогічних працівників м. Києва.

Мета статті є теоретичне обґрунтування, розробка та апробація ефективності тренінгової програми «Особистий бренд вчителя початкових класів: розкриття потенціалу та експертності». Для досягнення поставленої мети були визначені наступні завдання: здійснити теоретичний аналіз науково-методичної літератури з питань особистого бренду та особливостей професійної діяльності вчителів початкової школи; визначити ключові компоненти особистого бренду вчителя початкової школи; обґрунтувати мету, завдання, загальну структуру та обсяг тренінгової програми; визначити зміст тренінгової програми; провести апробацію розробленої тренінгової програми та оцінити її ефективність.

Виклад основного матеріалу. У сучасному цифровому світі, де прозорість та автентичність стають ключовими, інвестиції в розвиток особистого бренду є однією з найефективніших стратегій для досягнення успіху у будь-якій сфері, і освітня сфера не є винятком.

Особистий бренд визначається як унікальна комбінація навичок, досвіду, особистих якостей та цінностей, яка формує сприйняття індивіда іншими людьми [10].

Поняття персонального бренду розуміють як бренд особи та її прояв у конкретних напрямах діяльності – навчанні, бізнесі, захопленнях, стосунках із близькими, громадськими організаціями та ін [5].

У сфері маркетингу, наприклад, персональний бренд – це не про те, як вести соцмережі та збирати вподобайки. Це про те, як вести справи та заробляти гроші [1].

В освітній сфері, на думку О. Кудирко, персональний бренд – це сукупність професійних умінь на навичок, досвіду, цінностей, особистих поглядів, які транслюються до всіх суб'єктів освітньої діяльності з метою формування та закріплення позитивного сприйняття, створення авторитету педагога [2].

В епоху цифрових технологій, де вчителі початкової школи прагнуть побудувати успішну кар'єру та бути впізнаваними, розвиток особистого бренду набуває особливого значення. По-перше, це про Swot-аналіз професійної діяльності вчителя та визначення його унікальності (індивідуальності);

по-друге, це про демонстрацію експертності та цінностей; по-третє, це про побудову довіри та автентичності через комунікацію; по-четверте, це про онлайн-присутність, наставництво та навчання впродовж життя.

Отже, розвиток особистого бренду педагога – це довготривалий динамічний процес, який потребує безперервного самовдосконалення, стійкої мотивації та є важливим для тих педагогічних працівників, які прагнуть утвердитися як експерти чи авторитети у сфері освіти.

За нашим баченням, ключовими компонентами особистого бренду вчителя початкової школи є:

1. Експертність: професійні компетентності (глибокі спеціальні знання та уміння згідно диплому та посадовим інструкціям, володіння сучасними методиками та технологіями навчання, готовність до інноваційної педагогічної діяльності; досвід (накопичений досвід роботи, успішні кейси); безперервний професійний розвиток.

2. Унікальність (індивідуальність): що відрізняє від інших (особливості викладання, унікальні підходи до мотивації учнів, авторські розробки, нестандартні методики); особисті якості (харизма, емпатія, креативність, відповідальність, любов до дітей);

3. Імідж (візуальний та вербальний образ): відповідність зовнішнього вигляду професійному статусу, мова, стиль спілкування, цифровий слід.

4. Онлайн-присутність: активність у професійних спільнотах для вчителів початкової школи, спікерство, ведення блогу або сторінки у соціальних мережах, що демонструють педагогічний досвід та досягнення;

5. Репутація: професійна етика, позитивні відгуки учнів, батьків та колег, участь у професійних конкурсах та проєктах.

Ці компоненти взаємопов'язані та створюють унікальний та сильний особистий бренд вчителя початкової школи.

Методи та організація дослідження. Дослідження проводилось у три етапи.

На першому етапі (лютий 2025 р.) було розроблено зміст тренінгової програми «Особистий бренд вчителя початкових класів: розкриття потенціалу та експертності». Для її розробки використовувався метод вивчення науково-методичної літератури і теоретичного аналізу проблеми.

На другому етапі (березень 2025 р.) було проведено апробацію тренінгової програми для професійної спільноти вчителів початкової школи на базі середньої загальноосвітньої школи №166 м. Києва Солом'янського району, ліцею № 34 імені Віктора Максименка Подільського району м. Києва та Vcentri HUB: Шевченківський. У проведених тренінгах взяли участь 49 вчителів початкової школи м. Києва. Серед учасників тренінгу були представники різних вікових груп.

На третьому етапі (квітень 2025 р.) було проаналізовано та описано результати впровадження тренінгової програми «Особистий бренд вчителя початкових класів: розкриття потенціалу та експертності». Використовувалися методи аналізу, синтезу, узагальнення.

Мета, завдання, загальна структура та обсяг тренінгової програми.

Мета тренінгової програми: надати учасникам теоретичні знання про особистий бренд та його значення для вчителя початкової школи; ознайомити з інструментами та стратегіями створення та просування особистого бренду вчителя початкової школи; сприяти розвитку навичок самоаналізу та самопрезентації; надати учасникам практичні поради та рекомендації щодо розвитку особистого бренду; підвищити мотивацію вчителів до професійного розвитку та самореалізації.

Обсяг тренінгової програми складається із 9 академічних годин.

Завдання тренінгової програми: ознайомити учасників із ключовими поняттями теми та значенням особистого бренду для вчителя початкової школи; розглянути офлайн- та онлайн-інструменти, стратегії створення та просування особистого бренду вчителя початкової школи; сприяти розвитку навичок самоаналізу та самопрезентації; розвивати вміння ідентифікувати свої сильні сторони, унікальність та експертність; розвивати навички ефективної комунікації та побудови професійних зв'язків; навчити учасників створювати та просувати свій особистий бренд за допомогою різних інструментів та платформ; надати учасникам практичні поради та рекомендації щодо розвитку особистого бренду; мотивувати до постійного саморозвитку та адаптації до змін в освітній сфері.

Загальна структура та зміст тренінгової програми:

1. Вступ. Знайомство зі спікером. Завдання тренінгу.

Мета: представити себе як тренера та ознайомити учасників із завданнями тренінгу.

2. Вправа для знайомства «Я – вчитель: метафоричний портрет».

Мета: познайомити учасників тренінгу між собою для створення комфортної емоційної атмосфери; допомогти педагогам глибше усвідомити свій особистий бренд та представити себе через метафоричний образ.

3. Вправа «Встановлення правил».

Мета: спільно виробити правила для успішної співпраці.

4. Вправа «Очікування».

Мета: сприяти формуванню побажань учасників щодо їх участі у тренінгу (очікування від себе, від тренінгу, очікування від тренера) та активізувати пізнавальний інтерес.

5. Формування груп (представлення учасників та обрання лідера команди; створення «педагогічного портрету» групи; презентація груп).

Мета: активізувати учасників, підготувати їх до виконання вправ.

6. Вправа «Асоціації».

Мета: сприяти глибшому розумінню понять «бренд», «особистий бренд», «брендинг». Розвивати асоціативне мислення та креативність.

7. Обговорення «Для чого вчителю початкових класів особистий бренд?»

Мета: з'ясувати значення та необхідність особистого бренду для вчителів початкових класів; обговорити як особистий бренд може допомогти вчителю у професійній діяльності, розвитку кар'єри та успіху.

8. Міні-лекція «З чого складається особистий бренд?»

Мета: ознайомити учасників із структурою особистого бренду та ключовими елементами, які допоможуть вчителю початкової школи сформувати свій особистий бренд.

9. Обговорення. Метод «Коло ідей». Теми для обговорення: «Унікальний стиль вчителя початкових класів: як виражаємо свою індивідуальність у роботі з учнями?», «Комунікація вчителя початкових класів з батьками: як побудувати довірливі та ефективні стосунки?», «Роль самоосвіти та професійного розвитку у розкритті творчого потенціалу вчителів початкових класів», «Онлайн-присутність: як створити позитивний імідж учителю початкових класів в Інтернеті?», «Експертність в дії: як вчитель початкових класів може поділитися своїми знаннями та досвідом?».

Мета: стимулювати до творчості; залучати всіх учасників до процесу, генерувати широкий спектр ідей; створити спільний банк ідей.

10. Міні-лекція «Самопрезентація: розкриття потенціалу та експертності».

Мета: допомогти учасникам усвідомити важливість самопрезентації для досягнення особистих та професійних цілей, а також надати їм практичні поради та техніки ефективної самопрезентації.

11. Руханка «Моя візитівка».

Мета: активізувати учасників, допомогти їм запам'ятати імена один одного та налаштуватися на творчу роботу.

12. Міні-лекція «Стратегії просування особистого бренду. Вибір майданчиків для комунікації та інструменти залучення цільової аудиторії».

Мета: ознайомити з інструментами та стратегіями створення та просування особистого бренду; допомогти учасникам зрозуміти, як правильно обрати платформи для спілкування з цільовою аудиторією та ефективно її залучати.

13. Практичні кейси для роботи в групах: 1) Вчитель-блогер; 2) Вчитель – лідер думок; 3) Вчитель-коуч; 4) Вчитель-тренер; 5) Вчитель-новатор.

Мета: актуалізувати та закріпити теоретичні знання; розвивати навички прийняття рішень; удосконалювати навички командної роботи та співпраці; сприяти обміну досвідом.

14. Відеоруханка.

Мета: зняття емоційного напруження, створення позитивного настрою.

15. Підбиття підсумків. Рефлексія очікувань. Вправа «Скарбничка з ідеями».

Мета: визначити результативність тренінгу; зібрати всі ідеї та інсайти, які виникли під час тренінгу.

Застосування інтерактивних методів навчання, таких як дискусії, мозковий штурм, практичні кейси, практичні вправи та зворотний зв'язок, сприяли активному залученню учасників та кращому засвоєнню матеріалу. Для учасників тренінгу було розроблено комплекс навчально-методичних матеріалів: чек-лист розвитку особистого бренду вчителя початкової школи, роздатковий матеріал: «Swot-аналіз професійної діяльності вчителя початкової школи», «Топ-5 типів контенту», «Топ-5 прийомів, які перетворюють особистий бренд на цікаву та яскраву особистість» та запропоновано для самостійного опрацювання методичний порадник «Особистий брендбук педагога»: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742613/

Після проходження тренінгу більшість вчителів відзначили практичну цінність отриманих знань та навичок, а також продемонстрували готовність до використання онлайн- та офлайн-інструментів для розвитку особистого бренду.

Загалом, тренінг «Особистий бренд вчителя початкових класів: розкриття потенціалу та експертності» може стати потужним каталізатором для комплексного розвитку вчителів, допомагаючи їм не тільки удосконалити свої професійні компетентності, а й відчути себе більш цінними, впевненими та реалізованими у своїй професії.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, тренінгові програми є ефективним інструментом для розвитку професійних компетентностей вчителів початкової школи. Результати апробації підтвердили позитивний вплив тренінгової програми «Особистий бренд вчителя початкових класів: розкриття потенціалу та експертності» на рівень обізнаності професійної спільноти вчителів початкової школи м. Києва щодо особистого бренду, їхню самооцінку та мотивацію до професійного розвитку. Особливо позитивну оцінку викликали практичні кейси для роботи в групах, де вчителі змогли обмінятися досвідом та налагодити професійні контакти.

Розроблена тренінгова програма може бути використана в системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників, професійних спільнотах вчителів початкової школи та самостійно для особистісного та професійного зростання.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні довгострокового впливу тренінгової програми на професійну діяльність вчителів початкової школи м. Києва та розробки індивідуальних стратегій розвитку особистого бренду для вчителів початкової школи з різним рівнем досвіду.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Каплунов Д. О. Персональний брендбук. 111 інструментів, щоби стати найбільш затребуваним і високооплачуваним. 2023. 288 с.

2. Кудирко О. В. Персональний брендинг як інструмент професійного розвитку педагога. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Сер. Публічне управління та адміністрування*, 2023. № 2 (2). С. 45–49.

3. Мороз О. В. Теорія сучасного брендингу: монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2003. 104 с.

4. Нагорняк С. В. Особливості формування особистого бренду викладача. *Техніка і наука.* № 11 (11). 2022. С. 203–210.

5. Професійний брендинг сучасного педагога або як створити атмосферу успішності педагогічної діяльності: навчально-методичний посібник / Автори-упорядники: Д. М. Пінчук, С. М. Луценко, 2021. 143 с.

6. Шабала Ю. А. Особистий брендбук педагога: методичний порадник. Київ. ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України. 2024. 40 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742613/ (дата звернення: 11.05.2025 р.)

7. Юник І. Д. Бренд науково-педагогічного працівника ЗВО як тренд сучасності. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. 2019. Випуск 53. С. 75–87.

8. Harris, L. and Rae, A. «Building a personal brand through social networking», *Journal of Business Strategy*, Vol. 32, 2011. Pp. 14–21.

9. Keller, J.B., and J.S. Matthew. Teacher as brand: Pursuing professional identities in a digital domain. *Technology and Education: Issues in Administration.* Volume 8. 2006. P. 57–70.

10. Peters T. The brand called you. Fast Company. № 10. 1997. P. 83–90.

11. Sederevičiūtė-Pačiauskienė, Ž. Personal branding on Facebook: how teachers stage themselves on social media. In INTED 2018: 12th international technology, education and development conference, P. 5–7 March 2018, Valencia, Spain/edited by L. Gómez Chova, A. López Martínez, I. Candel Torres (Pp. 3968-3972). IATED Academy.